

Välbehövlig lärobok om kärlsjukdomar

David Bergqvist, Sadettin Karacagil. **Kärlsjukdomar. Utredning, bedömning och kirurgiska åtgärder.** 191 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. Pris ca 360 kr. ISBN 91-44-00156-8.

Recensent: Eric Wahlberg, docent och avdelningsläkare, kärlsektionen, kirurgiska kliniken, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

Antalet ingrepp för behandling av kärlsjukdomar har ökat exponentiellt i Sverige under de senaste decennierna. Det kan nog delvis förklaras med att prevalensen av kärlsjukdom i befolkningen ökar. Chansen att möta sådana patienter på vårdcentraler och sjukhus är därför större än för några år sedan. Diagnostiken av kärlsjukdomar och möjligheterna till behandling har också ändrats under senare år. Det finns således goda skäl att sprida kunskap om kärlsjukdomar genom att utge en ny svensk lärobok i ämnet, och det är glädjande att David Bergqvist och Sadettin Karacagil har skrivit denna.

Välskrivet om anamnes, status och diagnostik

Bokens första del behandlar anamnes, status och klinisk diagnostik av kärlsjukdomar med tyngdpunkten på de förra. Denna del täcker förvånansvärt väl, med tanke på bokens omfattning, nästan hela sjukdomspanoramata. Den är dessutom välskriven, och författarnas intresse för området märks i texten. Underavdelningen om diagnostiska metoder fokuseras helt på ultraljudsdiagnostik. Det är förståeligt eftersom denna teknik i framtiden kan förväntas vara både screeningmetod för kärlsjukdom och metod för detaljdiagnostik inför ett ingrepp. Men jämfört med hur övriga metoder beskrivs så är de tekniska fakta om ultraljudstekniken som ges väsentligt mer djuplodande och ter sig delvis överflödiga.

En sjukdomsspecifik del

I del två behandlas diagnostik och utredningsgång för varje sjukdomstyp, inklusive en översikt över behand-

lingen. Även denna del är heltäckande, kunnigt skriven och läsvärd. Om något, så saknas konkreta råd om vilka patienter som skall behandlas och vilka som kan skötas i öppenvård. Ett exempel på detta är att patienter med svår claudicatio skall behandlas men inte en patient med milda besvär. En tydligare definition av sådana termer skulle klargöra när man som husläkare skall remittera en patient. Det är mycket glädjande att extremitetsischemi vid diabetes behandlas separat. Detta är ovanligt i läroböcker med kärlkirurger som författare, men nödvändigt dels därför att diabetesfotsår är vanliga inom öppenvården, dels därför att såväl diagnostik som utredning av extremitetsischemi vid diabetes är betydligt svårare än vid extremitetsischemi hos patienter utan diabetes. Inom avsnittet om extrakraniell cerebrovasculär sjukdom listas indikationerna för karotiskirurgi, vilket troligen är till stor hjälp för den läsare som söker remitteringsråd. Ett annat kapitel, som särskilt uppskattas, är det om kärlkirurgiska komplikationer. Patienter med komplikationer efter kärlkirurgi som söker på sjukhus och vårdcentraler kan antas öka i takt med antalet ingrepp.

I resterande två delar ges förutom en beskrivning av hur kärlkirurgin är organiserad i Sverige också flödesscheman av utredningsgången för de vanligaste och några ovanliga kärlsjukdomar. Här rekommenderas vilken diagnostik som skall bedrivas och vilka patienter som kan behandlas inom öppenvården. Denna del passar väl in i bokens syfte och kommer troligen att användas flitigt.

Rikligt illustrerad

Boken är också rikligt illustrerad med tydliga pedagogiska färgbilder av

Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

patienter där diagnoser exemplifieras, liksom flera ultraljudsbilder som kan vara svårtydbara för den ovane. Omslagsbildens illustration av en fot med ett läkt så har en något besynnerlig färg, men illustrerar de nya behandlingsmetoder kärlkirurgin idag kan erbjuda för undvika amputation.

Kunskapskälla för såväl sluten- som öppenvård

Det är glädjande att författarna har använt sin stora kunskap till att utarbeta denna lärobok som kan rekommenderas till alla som behandlar patienter med kärlsjukdomar inom såväl sluten- som öppenvård. Den kommer också sannolikt att användas inom grundutbildningen av vårdpersonal och bidra till att förbättra vården för den berörda patientgruppen. •

Universum eller multiversum – två böcker om autism

Gunilla Gerland, red. **På förekommen anledning – om människosyn, »biologism» och autism.** 223 sidor. Stockholm: Cura, 1998. ISBN 91-89091-05-1.

Theo Peeters. **Autism. Från teoretisk förståelse till praktisk pedagogik.** 232 sidor. Stockholm: Liber, 1998. ISBN 91-47-04902-2.

Recensent: Harald Sturm, biträdande överläkare, neuropsykiatriska enheten, Astrid Lindgrens barnsjukhus, Stockholm.

Det har aldrig givits ut fler böcker om Autism och autismliknande tillstånd på svenska än just nu. Man kan fundera över anledningen till detta. Den till synes enklaste förklaringen är att det är »inne», en annan att funktionshindret är en arena där två olika synsätt möts som kräver ett ställningstagande, nämligen det biologiska och psykologiska paradigmet. Vetenskapfilosofen Kuhn använder ordet anomalitänkande som förutsättning för att uppdatera gammal och beprövad kunskap till nuvarande vetenskapliga och sociokulturella för-